

31997L0081

L 14/9

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

20.1.1998

DIREKTIVA SVETA 97/81/ES
z dne 15. decembra 1997
o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC

SVET EVROPSKE UNIJE JE

prožnejšo organizacijo dela, ki pa mora izpolnjevati želje zaposlenih in ustrezati zahtevam konkurence;

ob upoštevanju Sporazuma o socialni politiki, priloženega k Protokolu št. 14 o socialni politiki, ki je Priloga k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, in zlasti člena 4(2) Sporazuma;

(6) ker se je Komisija na podlagi člena 3(2) Sporazuma o socialni politiki posvetovala z delodajalci in delavci o možnih smereh delovanja Skupnosti v zvezi z gibljivim delovnim časom in varnostjo delovnih mest;

ob upoštevanju predloga Komisije,

(1) ker so na podlagi Protokola o socialni politiki, priloženega k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, države članice, razen Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska (v nadaljnjem besedilu „države članice“), sklenile Sporazum o socialni politiki, z željo nadaljevati pot, začrtano leta 1989 v Socialni listini;

(7) ker je Komisija po teh posvetovanjih sodila, da je delovanje Skupnosti zaželeno in se na podlagi člena 3(3) omenjenega Sporazuma o vsebini predvidenega predloga ponovno posvetovala z delodajalci in delavci na ravni Skupnosti;

(2) ker delodajalci in delavci (socialni partnerji) lahko na podlagi člena 4(2) Sporazuma o socialni politiki skupaj zahtevajo, da se sporazumi na ravni Skupnosti izvajajo s sklepom Sveta, sprejetega na predlog Komisije;

(8) ker so splošne industrijske organizacije — Združenje evropskih industrijskih in delodajalskih konfederacij (UNICE), Evropski center za podjetja z javno udeležbo (CEEP) in Evropska konfederacija sindikatov (ETUC) Komisijo v skupnem pismu z dne 19. junija 1996 seznanile z željo, da se začne postopek, predviden v členu 4 Sporazuma o socialni politiki; ker so v skupnem pismu z dne 12. marca 1997 prosile Komisijo za dodatne tri mesece; ker je Komisija to prošnjo upoštevala;

(3) ker točka 7 Listine Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev med drugim določa, da „mora dokončno oblikovanje notranjega trga izboljšati življenjske in delovne razmere delavcev v Evropski skupnosti. Ta proces mora biti rezultat usklajevanja teh razmer, pri čemer se ohranjajo izboljšave, zlasti (...) v zvezi z oblikami zaposlovanja, ki jih ne urejajo pogodbe za nedoločen čas, kot so denimo pogodbe za določen čas, delo s krajšim delovnim časom,časno delo in sezonsko delo“;

(9) ker so navedene industrijske organizacije 6. junija 1997 sklenile Okvirni sporazum o delu s krajšim delovnim časom; ker so Komisiji predložile skupno zahtevo, da se na podlagi člena 4(2) Sporazuma o socialni politiki, na predlog Komisije, okvirni sporazum uresniči s sklepom Sveta;

(4) ker Svet ni sprejel niti odločitve glede predloga direktive o nekaterih oblikah delovnih razmerij glede izkrivljanja konkurence ⁽¹⁾, kakor je bil spremenjen ⁽²⁾, niti predloga direktive o nekaterih oblikah delovnih razmerij v zvezi z delovnimi razmerami ⁽³⁾;

(10) ker je Svet v resoluciji z dne 6. decembra 1994 o perspektivah socialne politike Evropske unije: prispevek h gospodarskemu in socialnemu približevanju v Uniji ⁽⁴⁾ pozval delodajalce in delavce, naj izkoristijo priložnosti za sklenitev sporazumov, saj so praviloma bliže družbeni resničnosti in socialnim problemom;

(5) ker je Evropski svet v zaključkih zasedanja v Essnu poudaril potrebo po ukrepih za pospeševanje zaposlovanja in enakih možnosti žensk in moških in pozval k ukrepom za povečanje zaposlitvene intenzivnosti rasti, zlasti s

(11) ker so podpisnice želele skleniti okvirni sporazum o delu s krajšim delovnim časom, ki postavlja splošna načela in minimalne zahteve za delo s krajšim delovnim časom; ker so želele določiti splošen okvir za odpravo diskriminacije delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, in

⁽¹⁾ UL C 224, 8.9.1990, str. 6.

⁽²⁾ UL C 305, 5.12.1990, str. 8.

⁽³⁾ UL C 224, 8.9.1990, str. 4.

⁽⁴⁾ UL C 368, 23.12.1994, str. 6.

- prispevati k razvoju možnosti za delo s krajšim delovnim časom na taki podlagi, ki je sprejemljiva za delodajalce in delavce;
- (12) ker so socialni partnerji želeli nameniti posebno pozornost delu s krajšim delovnim časom in obenem opozorili, da nameravajo preučiti potrebo, da se na podoben način uredi tudi druge prilagodljive oblike dela;
- (13) ker so predsedniki držav in vlad Evropske unije v zaključkih zasedanja Evropskega sveta v Amsterdamu močno pozdravili sklenitev sporazuma med socialnimi partnerji o delu s krajšim delovnim časom;
- (14) ker je direktiva skladno s členom 189 Pogodbe ustrezen instrument za uresničevanje Okvirnega sporazuma; ker torej zavezuje države članice glede rezultatov, ki jih je treba doseči, pri čemer državnim organom prepušča izbiro oblike in načinov;
- (15) ker glede na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti iz člena 3(b) Pogodbe države članice ne morejo zadovoljivo doseči ciljev te direktive, ki jih torej lahko bolje doseže Skupnost; ker ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje teh ciljev;
- (16) ker glede pojmov, uporabljenih v Okvirnem sporazumu, ki niso natančno opredeljeni, daje ta direktiva državam članicam možnost, da jih glede na nacionalno zakonodajo in prakso same opredelijo, kakor to velja za druge direktive s področja socialne politike, v katerih se uporabljajo podobni pojmi, pod pogojem, da ti pojmi upoštevajo vsebino Okvirnega sporazuma;
- (17) ker je Komisija pripravila predlog direktive na podlagi svojih sporočil z dne 14. decembra 1993 o uporabi Protokola št. 14 o socialni politiki in z dne 18. septembra 1996 o razvoju socialnega dialoga na ravni Skupnosti ter ob upoštevanju predstavniskega statusa podpisnic in zakonitosti vseh določb Okvirnega sporazuma;
- (18) ker je Komisija pripravila predlog direktive v skladu členom 2(2) Sporazuma o socialni politiki, ki določa, da se direktive s področja socialne politike „izogibajo določanju takih upravnih, finančnih in pravnih omejitev, ki zavirajo ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij“;
- (19) ker je Komisija na podlagi svojega sporočila z dne 14. decembra 1993 o uporabi Protokola št. 14 o socialni politiki obvestila Evropski parlament, tako da mu je poslala besedilo svojega predloga direktive, ki vključuje besedilo Okvirnega sporazuma;
- (20) ker je Komisija obvestila tudi Ekonomsko-socialni odbor;
- (21) ker določba 6.1 Okvirnega sporazuma državam članicam in/ali socialnim partnerjem omogoča, da ohranijo ali uvedejo ugodnejše predpise;
- (22) ker določba 6.2 Okvirnega sporazuma opredeljuje, da izvajanje te direktive ne sme služiti kot opravičilo za kakršno koli nazadovanje glede obstoječega stanja v državah članicah;
- (23) ker Listina Skupnosti o temeljnih pravicah delavcev priznava pomembnost boja proti vsem oblikam diskriminacije, zlasti tiste, ki temelji na spolu, barvi, rasi, prepričanju in veroizpovedi;
- (24) ker člen F(2) Pogodbe o Evropski uniji določa, da bo Unija spoštovala temeljne pravice, zagotovljene v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in ker te pravice izhajajo iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, jih sprejme kot splošna načela zakonodaje Skupnosti;
- (25) ker države članice lahko zaupajo izvajanje te direktive socialnim partnerjem, če to skupaj zahtevajo, pod pogojem, da države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, ki kadarkoli zagotavljajo doseganje rezultatov, ki jih uvaja ta direktiva;
- (26) ker izvajanje Okvirnega sporazuma prispeva k doseganju ciljev člena 1 Sporazuma o socialni politiki,

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Cilj te direktive je izvajanje Okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenega 6. junija 1997 med splošnimi industrijskimi organizacijami (UNICE, CEEP in ETUC), ki je priložen.

Člen 2

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najkasneje do 20. januarja 2000, ali pa zagotovijo, da najkasneje do tega datuma socialni partnerji s sklenitvijo sporazumov vzpostavijo potrebne ukrepe, v ta namen pa države članice socialnim partnerjem zagotovijo tak položaj, ki jim kadarkoli omogoča doseganje rezultatov, ki jih uvaja ta direktiva. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice imajo, če je potrebno, na voljo največ eno leto za upoštevanje posebnih težav ali za uveljavitev s kolektivno pogodbo.

O takih okoliščinah takoj obvestijo Komisijo.

Države članice naj se v sprejetih ukrepih iz prvega pododstavka sklicujejo na to direktivo, ali pa naj sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Država članica pošlje Komisiji besedilo sprejetih temeljnih predpisov domače zakonodaje s področja, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, dne 15. decembra 1997

Za Svet

Predsednik

J.-C. JUNCKER

PRILOGA

ZDRUŽENJE EVROPSKIH INDUSTRIJSKIH IN DELODAJALSKIH KONFEDERACIJ

EVROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATOV

EVROPSKI CENTER ZA PODJETJA Z JAVNO UDELEŽBO

OKVIRNI SPORAZUM O DELU S KRAJŠIM DELOVNIM ČASOM**Preambula**

Ta okvirni sporazum je prispevek k celoviti evropski strategiji zaposlovanja. Delo s krajšim delovnim časom je pomembno vplivalo na zaposlovanje v zadnjih letih. Zato so podpisnice sporazuma namenile pozornost predvsem tej obliki dela. Podpisnice bodo proučile potrebo po podobnih sporazumih tudi za druge prilagodljive oblike dela.

Ta sporazum določa splošna načela in minimalne zahteve glede dela s krajšim delovnim časom, pri čemer upošteva, da je stanje v državah članicah različno in spoznanje, da je delo s krajšim delovnim časom posebnost zaposlovanja v nekaterih sektorjih in dejavnostih. Kaže pripravljenost socialnih partnerjev, da oblikujejo splošni okvir za odpravo diskriminacije delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, in da pomagajo pri razvoju možnosti za delo s krajšim delovnim časom na podlagi, ki je sprejemljiva za delodajalce in delavce.

Ta sporazum se nanaša na pogoje zaposlovanja delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, ob upoštevanju dejstva, da o obveznem socialnem varstvu odločajo države članice. Podpisnice upoštevajo v okviru načela nediskriminacije Deklaracijo o zaposlovanju, sprejeto na zasedanju Evropskega sveta v Dublinu decembra 1996, v kateri Svet med drugim poudarja, da morajo postati sistemi socialne varnosti prijaznejši do zaposlovanja, in sicer z „razvijanjem sistema socialne zaščite, ki bo sposoben prilagoditi se novim vzorcem dela in bo ljudem, ki opravljajo tako delo, ponujal primerno zaščito“. Podpisnice sporazuma menijo, da je treba tej deklaraciji dati veljavo.

ETUC, UNICE in CEEP prosijo Komisijo, da predloži ta okvirni sporazum Svetu, ki naj odloči, da postanejo te zahteve za države članice, podpisnice Sporazuma o socialni politiki, ki je priloga Protokola št. 14 o socialni politiki, ta pa je priložen Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, obvezujoče.

Stranke tega sporazuma v predlogu za njegovo izvajanje prosijo Komisijo, da od držav članic zahteva, da v dveh letih po njegovem podpisu sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s sklepom Sveta, ali pa zagotovijo ⁽¹⁾, da socialni partnerji s sporazumom do konca tega obdobja uvedejo ustrezne ukrepe. Države članice lahko, če je to potrebno zaradi posebnih težav ali izvajanja s kolektivno pogodbo, dobijo še največ eno leto za uskladitev s to določbo.

Stranke tega sporazuma brez vpliva na vlogo sodišč v državah članicah in vlogo Sodišča zahtevajo, da na evropski ravni vse zadeve, povezane z razlago tega sporazuma, na prvi stopnji obravnava Komisija, ki da svoje mnenje.

Splošni razlogi

- (1) Ob upoštevanju Sporazuma o socialni politiki, ki je priložen k Protokolu št. 14 o socialni politiki, ki je priloga Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, in zlasti členov 3(4) in 4(2) Sporazuma;
- (2) ker člen 4(2) Sporazuma o socialni politiki določa, da se sporazume, sklenjene na ravni Skupnosti, lahko izvaja na skupno zahtevo podpisnic s sklepom Sveta, sprejetim na predlog Komisije;
- (3) ker je Komisija v drugem dokumentu s posvetovanja o giblivosti delovnega časa in varnosti delavcev izrazila svojo namero, da bo predlagala ukrep Skupnosti, ki bo pravno zavezujoč;

⁽¹⁾ V smislu člena 2(4) Sporazuma o socialni politiki iz Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti.

- (4) ker Evropski svet v sklepih z zasedanja v Essnu poudarja potrebo po ukrepih za spodbujanje zaposlovanja in enakih možnosti za ženske in moške in zahteva ukrepe, katerih cilj je „povečati zaposlitveno intenzivnost rasti, zlasti s prilagodljivejšo organizacijo dela, ki mora izpolnjevati želje zaposlenih in ustrezati zahtevam konkurence“;
- (5) ker podpisnice sporazuma pripisujejo velik pomen ukrepom, ki naj olajšajo dostop do dela s krajšim delovnim časom za moške in ženske zato, da bi jih pripravili na upokožitev, uskladili delovno in družinsko življenje ter izkoristili možnosti za izobraževanje in usposabljanje, ki izboljšujejo posameznikovo strokovno usposobljenost in poklicne možnosti, kar naj koristi delodajalcem in delavcem ter pripomore k razvoju podjetij;
- (6) ker ta sporazum od držav članic in socialnih partnerjev zahteva, da sami uredijo vse za uporabo teh splošnih načel, minimalnih zahtev in predpisov, kar omogoča upoštevanje stanja v vsaki državi članici;
- (7) ker ta sporazum upošteva, da je treba izboljšati zahteve socialne politike, okrepiti konkurenčnost gospodarstva Skupnosti in se izogniti takim upravnim, finančnim in pravnim oviram, ki bi zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij;
- (8) ker so socialni partnerji v najboljšem položaju, da najdejo rešitve, ki ustrezajo potrebam delodajalcev in delavcev in morajo torej imeti posebno vlogo pri izvajanju in uporabi tega sporazuma.

PODPISNICE SO SE SPORAZUMELE O NASLEDNJEM:

Določba 1: Namen

Namen tega Okvirnega sporazuma je:

- (a) omogočiti odpravo diskriminacije delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom in izboljšati kakovost dela s krajšim delovnim časom;
- (b) olajšati razvoj dela s krajšim delovnim časom na podlagi odločitve posameznika in prispevati k prožnejši organizaciji delovnega časa ob upoštevanju potreb delodajalcev in delavcev.

Določba 2: Področje uporabe

1. Ta sporazum velja za delavce, ki delajo s krajšim delovnim časom in so sklenili pogodbo o delu ali delovno razmerje, kot ju opredeljujejo veljavni zakoni, kolektivne pogodbe ali praksa v vsaki državi članici.
2. Po posvetovanju s socialnimi partnerji, opravljenem na podlagi domače zakonodaje, kolektivnih pogodb ali prakse, lahko države članice in/ali socialni partnerji na ustreznih ravni, skladno z notranjo prakso odnosov med delodajalci in delojemalci, iz stvarnih razlogov v celoti ali delno izključijo iz sporazuma delavce, ki občasno delajo s krajšim delovnim časom. Tako odločitev je treba občasno preveriti in ugotoviti, ali stvarni razlogi zanjo še vedno veljajo.

Določba 3: Opredelitev pojmov

V tem sporazumu:

1. Izraz „delavec, ki dela s krajšim delovnim časom“ pomeni delavca, ki običajno opravi manj delovnih ur, izračunano tedensko ali na podlagi enoletnega povprečja, kakor znese običajen delovni čas primerljivega delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom.
2. Izraz „primerljiv delavec, zaposlen s polnim delovnim časom“ pomeni delavca, zaposlenega v istem podjetju s polnim delovnim časom, ki ima istovrstno pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje, opravlja enako ali podobno delo/poklic, pri čemer je treba upoštevati druge okoliščine, na primer daljšo delovno dobo in izobrazbo/spretnost.

Če v istem podjetju ni primerljivega delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom, se primerjava opravi s sklicevanjem na ustrezno kolektivno pogodbo, ali če take pogodbe ni, domačo zakonodajo, kolektivne pogodbe ali prakso.

Določba 4: Načelo nediskriminacije

1. Pogoji zaposlitve delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, ne smejo biti manj ugodni od pogojev primerljivih delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom, zgolj zato, ker delajo krajši delovni čas. Te delavce se sme različno obravnavati le iz stvarnih razlogov.
2. Kjer je primerno, se uporabi načelo *pro rata temporis*.

3. Načine uporabe te določbe določijo države članice in/ali socialni partnerji, pri čemer upoštevajo evropsko zakonodajo, domačo zakonodajo, kolektivne pogodbe in prakso.
4. Kadar je upravičeno s stvarnimi razlogi, lahko države članice — in/ali socialni partnerji — po posvetovanju s socialnimi partnerji in na podlagi nacionalnega prava, kolektivnih pogodb ali prakse, če je primerno, omejijo posebne pogoje za zaposlitev s trajanjem zaposlitve, delovno dobo ali zaslužkom. Omejitve, ki veljajo za delavce, zaposlene s krajšim delovnim časom, in se nanašajo na dostopnost posebnih pogojev, je treba občasno pregledati z vidika načela nediskriminacije, zapisanega v določbi 4.1.

Določba 5: Možnosti za delo s krajšim delovnim časom

1. Po določbi 1 tega sporazuma in načelu nediskriminacije delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom in delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom:
 - (a) morajo države članice po posvetovanju s socialnimi partnerji, skladno z domačo zakonodajo ali prakso, opredeliti in presoditi zakonske ali administrativne ovire, ki lahko omejujejo možnosti za delo s krajšim delovnim časom, in jih, kjer je primerno, odpraviti;
 - (b) morajo socialni partnerji glede na svoje pristojnosti in po postopku, določenem v kolektivnih pogodbah, opredeliti in presoditi ovire, ki lahko omejujejo možnosti za delo s krajšim delovnim časom, in jih, kjer je primerno, odpraviti.
2. Zavrnitev premestitve z dela s polnim delovnim časom na delo s krajšim delovnim časom ali obratno sama po sebi ni razlog za prenehanje delavčeve zaposlitve, brez vpliva na prekinitve na podlagi domače zakonodaje, kolektivnih pogodb in prakse, razen v primeru, ko tako prenehanje zaposlitve izvira iz potreb obratovanja zadevnega podjetja.
3. Delodajalci morajo kar najbolj upoštevati:
 - (a) zahteve delavcev po premestitvi z dela s polnim delovnim časom na delo s krajšim delovnim časom, če taka možnost v podjetju je;
 - (b) zahteve delavcev po premestitvi z dela s krajšim delovnim časom na delo s polnim delovnim časom, če taka možnost v podjetju je;
 - (c) pravočasno zagotavljanje informacij o razpoložljivih delovnih mestih s krajšim in polnim delovnim časom v podjetju, kar olajša premestitve z dela s polnim na delo s krajšim delovnim časom ali obratno;
 - (d) ukrepe, ki povečujejo dostopnost do dela s krajšim delovnim časom na vseh ravneh v podjetju, vključno z vodilnimi in strokovnimi delovnimi mesti, in če je primerno, dostopnost poklicnega usposabljanja za delavce, zaposlene s krajšim delovnim časom, če tako usposabljanje prispeva k poklicnemu razvoju in mobilnosti;
 - (e) posredovanje primernih informacij o delu s krajšim delovnim časom v podjetju zastopniškim telesom delavcev.

Določba 6: Določbe o izvajanju

1. Države članice in/ali socialni partnerji lahko ohranijo ali sprejmejo predpise, ki so za delavce ugodnejše od zapisanih v tem sporazumu.
2. Izvajanje določb tega sporazuma ni podlaga za zniževanje splošne ravni zaščite delavcev na področju, za katerega velja ta sporazum. To ne vpliva na pravice držav članic in/ali socialnih partnerjev, da z vidika spreminjajočih se razmer razvijejo različne zakonske, podzakonske ali pogodbene določbe niti ne vpliva na uporabo določbe 5.1, dokler se spoštuje načelo nediskriminacije iz določbe 4.1.
3. Ta sporazum ne posega v pravico socialnih partnerjev, da na ustrezni ravni, vključno z evropsko, sklenejo sporazume, s katerimi prilagajajo in/ali dopolnjujejo določbe tega sporazuma, tako da upoštevajo posebne potrebe zadevnih socialnih partnerjev.
4. Ta sporazum ne vpliva na nobene podrobnejše predpise Skupnosti, zlasti ne na določbe o enaki obravnavi ali možnostih moških in žensk.
5. Preprečevanje in reševanje sporov in pritožb, ki izhajajo iz uporabe tega sporazuma, poteka po postopkih, določenih v nacionalni zakonodaji, kolektivnih pogodbah in praksi.
6. Če tako zahteva ena od strank tega sporazuma, ga podpisnice ponovno proučijo pet let po datumu sprejema sklepa Sveta.